Besvär i rörelseapparaten

afa FÖRSÄKRING

Innehåll

Sammanfattning och slutsatser 3

Bakgrund 4

Om rapporten 4

Skillnaden mellan arbetssjukdom och sjukskrivning 5

Diagnoser i muskler och skelett 6

Muskuloskeletala diagnoser och utveckling över tid 7

Risk att drabbas av ett långvarigt sjukfall 9

Olika muskuloskeletala diagnoser fördelat på kön 14

Muskuloskeletala diagnoser fördelat på yrke 17

Muskuloskeletala diagnoser och individer med flera sjukfall 22

Muskuloskeletala diagnoser och ålder 25

Sjukskrivningsgrad och diagnos 29

Litteraturförteckning 30

Bilaga Yrkesgrupper i rapporten 31

AFA Försäkring ger trygghet och ekonomiskt stöd vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet. Våra försäkringar är bestämda i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter och vi försäkrar drygt fyra miljoner människor i privat näringsliv, kommuner, landsting och regioner. AFA Försäkring drivs utan vinstsyfte och förvaltar cirka 200 miljarder kronor. En viktig del av vår verksamhet är att stödja forskning och projekt som aktivt syftar till att förbättra arbetsmiljön. AFA Försäkring har cirka 600 medarbetare och ägs av Svenskt Näringsliv, LO och PTK.

Sammanfattning och slutsatser

Vi har studerat 176 409 långa sjukfall och 112 975 korta sjukfall med en muskuloskeletal diagnos under perioden 2005-2014. Muskuloskeletala diagnoser, det vill säga sjukdomar i muskler och skelett, är den vanligaste orsaken till en både kort- och långvarig sjukskrivning i AFA Försäkrings sjukförsäkringskollektiv. En tredjedel av alla korta och långa sjukfall har en muskuloskeletal diagnos.

Resultat

- Kvinnor har en högre risk att drabbas av en långvarig sjukskrivning med en muskuloskeletal diagnos än män i samtliga undersökta yrkesgrupper.

- Den vanligaste muskuloskeletala diagnosen är *ryggsjukdomar*, därefter kommer *ledsjukdomar* och *sjukdomar i mjukvävnader*. Risken att drabbas av en långvarig sjukskrivning med en muskuloskeletal diagnos ökar med åldern. Risken att drabbas av en lågvarig sjukskrivning med en muskuloskeletal diagnos har utvecklats i samma riktning som risken att drabbas av en långvarig sjukskrivning oavsett diagnos under den undersökta perioden.

- *Ryggsjukdomar* är något vanligare bland män än bland kvinnor. Under 2012 och 2013 utgjorde ryggsjukdomar 40 procent av alla muskuloskeletala diagnoser bland män och 36 procent bland kvinnor.

- *Sjukdomar i mjukvävnader* (bland annat fibromyalgi) är vanligare bland kvinnor. Under 2012 och 2013 utgjorde sjukdomar i *mjukvävnader* 27 procent av alla muskuloskeletala diagnoser bland kvinnor och 22 procent bland män och skillnaden mellan mäns och kvinnors risk att drabbas är som störst för diagnoser i mjukvävnader.

- Jämfört med psykiska diagnoser är sjukskrivningar med en muskuloskeletal diagnos i genomsnitt något kortare, men det är vanligare att samma individ har flera upprepade sjukfall vid muskuloskeletala diagnoser än vid psykiska.

- Sysselsatta i yrkesgrupperna *städare och fönsterputsare*, *textil-*, *skinn- och läderindustriarbete* och *övrigt industriellt arbete* har högst risk per 1 000 sysselsatta att drabbas av en långvarig sjukskrivning med en muskuloskeletal diagnos.

- Risken att drabbas av en sjukskrivning som leder till månadsersättning minskade mer för muskuloskeletala diagnoser än för psykiska diagnoser under perioden 2005-2009.

Förebyggande åtgärder

Insatser och forskning bör bland annat inriktas på skillnader mellan män och kvinnor med avseende på diagnoser i mjukvävnaderna. Forskning bör också inriktas mot effekterna av mäns och kvinnors olika arbetsuppgifter inom samma yrke och belastning. Olika möjligheter att kunna arbeta vidare med olika muskuloskeletala diagnoser och smärtsyndrom bör kartläggas. Detta bör göras med avseende på olika yrken och kön.

Bakgrund

AFA Försäkrings sjukförsäkring omfattar 2,7 miljoner sysselsatta inom kommun-/landstingssektorn och arbetare i privat sektor. Besvär i rörelseapparaten, muskuloskeletala diagnoser, är den vanligaste orsaken till både kort- och långvarig sjukskrivning hos våra försäkrade. Muskuloskeletala diagnoser drabbar både kvinnor och män. Bland män är det den vanligaste diagnosen och bland kvinnor är det den vanligaste diagnosen efter psykiska diagnoser.

Våra försäkrade skiljer sig från genomsnittet på hela arbetsmarknaden där psykiska diagnoser idag är den vanligaste orsaken till sjukskrivning. Vi vill därför belysa besvär i rörelseapparaten och de som drabbas av det.

Om rapporten

Genom avtalsgruppsjukförsäkringen (AGS och AGS-KL) omfattas arbetare inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO, kooperationen, anställda i kommuner, landsting/regioner, Svenska kyrkan och Pactaföretag. Pacta är en arbetsgivarorganisation för företag som är verksamma inom kommun- och landstingsnära verksamheter. Försäkringen omfattar däremot inte statligt anställda eller tjänstemän inom det privata avtalsområdet.

Denna rapport behandlar sjukskrivning vid muskuloskeletala diagnoser. Vi har studerat ersatta sjukfall på grund av en muskuloskeletal diagnos i AFA Försäkrings skadedatabas. Skadedatabasen bygger på sjukfall registrerade AFA Försäkrings sjukförsäkring, avtalsgruppförsäkring, AGS som gäller arbetare inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO och AGS-KL, som gäller alla inom avtalsområdet kommuner och landsting. Statligt anställda och privatanställda tjänstemän omfattas inte av försäkringen.

Totalt har 575 186 individer haft ett sjukfall i våra försäkringskollektiv AGS eller AGS-KL, under perioden 2005-2014. I statistiken för AGS har vi uppgifter om både korta och långa sjukfall, men i statistiken för AGS-KL finns enbart uppgifter om långa sjukfall. Ett kort sjukfall pågår i 15-90 dagar. Med ett långt sjukfall menar vi en sjukskrivning som har pågått i minst tre månader eller lett till sjuk- eller aktivitetsersättning, kallad månadsersättning hos AFA Försäkring. Total har 176 409 långa sjukfall och 112 975 korta sjukfall med en muskuloskeletal diagnos ersatts under 2005-2014.

Eftersom vi saknar uppgifter om korta sjukfall för AGS-KL kollektivet så behandlar rapporten huvudsakligen långa sjukfall fördelat på kön, ålder, yrke och kollektiv. När vi har studerat individer med upprepade sjukfall under perioden har även korta sjukfall inkluderats.

AFA Försäkrings skadedatabas är en dynamisk databas, skador kan rapporteras in i efterhand vilket innebär en viss eftersläpning i inflödet av våra ärenden. För att kunna göra jämförelser av risk över tiden är årstatistiken över antalet långa sjukfall avläst den 31 december året efter insjunknandeåret.

Hur beräknas risk?

I rapporten är risken, det vill säga, antalet sjukfall per 1 000 sysselsatta, beräknat för perioden 2005-2013. Till beräkningarna har sysselsättningsstatistik från Statistiska Centralbyråns yrkesregister använts, det senaste tillgängliga redovisningsåret är 2013. Yrkesregistret innehåller information om den arbetande befolkningens yrkestillhörighet. Yrkesinformationen gäller det yrke individen ansetts ha haft i november referensåret. Den ålder som redovisas gäller uppnådd ålder vid årets slut. Som förvärvsarbetande räknas alla som har arbetat i minst en timme per vecka i november månad. Statistiken omfattar alla över 16 år som ansetts ha varit förvärvsarbetande i november månad under referensåret och som är folkbokförda i Sverige den 31 december referensåret.

Skillnaden mellan arbetssjukdom och sjukskrivning

AFA Försäkring ger sjukskrivna ersättning via AGS och AGS-KL. Vid arbetsrelaterade sjukdomar, så kallade arbetssjukdomar, kan man få ersättning från Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA. Arbetssjukdomar ska inte förväxlas med ”vanlig sjukskrivningar”.

En arbetssjukdom är en sjukdom som beror på att man utsatts för skadlig inverkan i arbetet. Med skadlig inverkan menas att det finns något i arbetsmiljön som påverkar den psykiska eller den fysiska hälsan ogynnsamt.

För att en arbetssjukdom ska godkännas av AFA Försäkring krävs att besvären har kvarstått i 180 dagar, att den är godkänd av Försäkringskassan eller finns med på ILO-listan över arbetssjukdomar.

AFA Försäkring redovisar årligen, i rapporten *Allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro*, godkända arbetssjukdomar efter visandeår, det vill säga det åren som arbetssjukdomen först uppträdde hos den som blivit sjuk. (AFA Försäkring, 2014) I många fall rapporteras inte skadan in till AFA Försäkring förrän flera år efter insjuknandet. Statistiken över hur många som insjuknar i arbetssjukdomar per år är därför alltid underskattad för samtida årgångar.

Besvär i rörelseapparaten kan upplevas att ha koppling till arbetet och många av dessa sjukskrivningar anmäls som arbetssjukdom till Försäkringskassan och hamnar i Arbetsmiljöverkets statistik.

Dock är det endast ett litet fåtal av dessa som bedöms uppnå kravet att övervägande skäl talar för samband mellan de upplevda besvären och den exponering man varit utsatt för. En ytterligare komplikation är att Försäkringskassan endast prövar detta när man har en bestående inkomstnedsättning (oftast vid sjukersättningstillfället). AFA Försäkring följer i dessa fall Försäkringskassans bedömning och de personer som anmält sina besvär i rörelseapparaten som arbetsskada får i stället AGS-ersättning.

Diagnoser i muskler och skelett

AFA Försäkring använder samma diagnoskodsystem som Socialstyrelsen och Försäkringskassan, ICD 10. (Socialstyrelsen, World Helath Organization, WHO, 2011) Som muskuloskeletala diagnoser räknas diagnoskapitlet M00-M99 som betecknas som ”Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven”.

I diagnoskapitlet ingår följande undergrupper:

- Andra sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven
- Inflammatoriska systemsjukdomar
- Ledsjukdomar
- Ryggsjukdomar
- Sjukdomar i benvävnad och broskvävnad
- Sjukdomar i mjukvävnader
- Övriga sjukdomar inom diagnosgruppen (M00-M99)

I rapporten görs även jämförelser med psykiska diagnoser (Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar (F00-F99)) som är den näst största diagnosgruppen bland långa sjukfall och den tredje största diagnosgruppen bland korta sjukfall.

Muskuloskeletala diagnoser och utveckling över tid

Vi har studerat hur de två största diagnosgrupperna, psykiska och muskuloskeletala diagnosers andelar av det totala antalet långa sjukfall under 2004-2014.

Diagram 1.
Andel med psykiska och muskuloskeletala diagnoser. Hela AFA Försäkrings kollektiv. Båda könen.

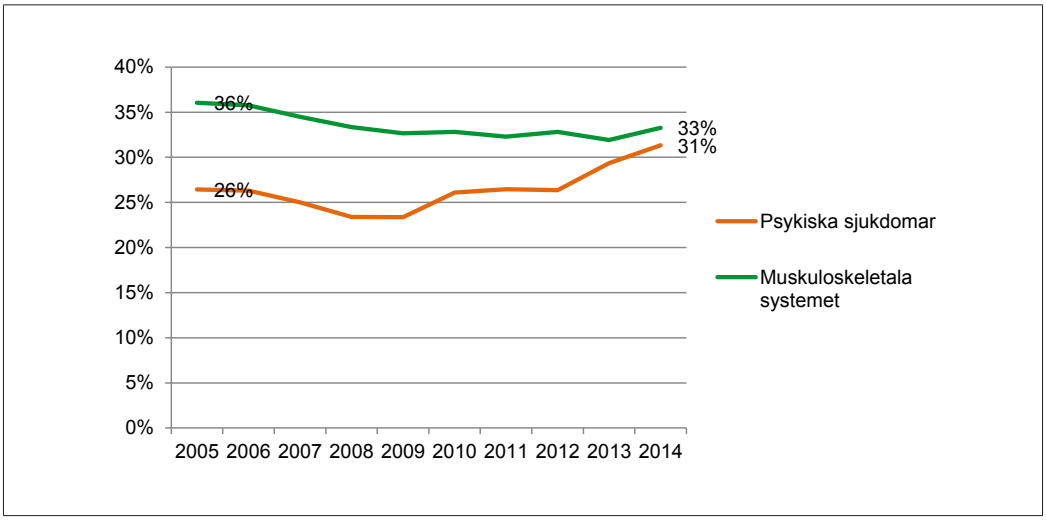

Andelen muskuloskeletala diagnoser är högre än psykiska under hela perioden. Båda diagnosgrupperna har gemensamt att de minskade i andel under perioden då sjukskrivningarna minskade från 2005. De psykiska diagnoserna ökade sedan efter 2009 och är idag den diagnosgrupp som ökar mest.

Det finns tydliga skillnader mellan AFA Försäkrings olika kollektiv. I den mansdominerade privata sektorn är muskuloskeletala diagnoser mer vanligt (AGS), i den kvinnodominerade kommun- och landstingssektorn (AGS-KL) är förhållandet det motsatta.

Diagram 2.
Andel med psykiska och muskuloskeletala diagnoser.
Privat sektor avtalsområde Svenskt Näringsliv/LO. Båda könen.

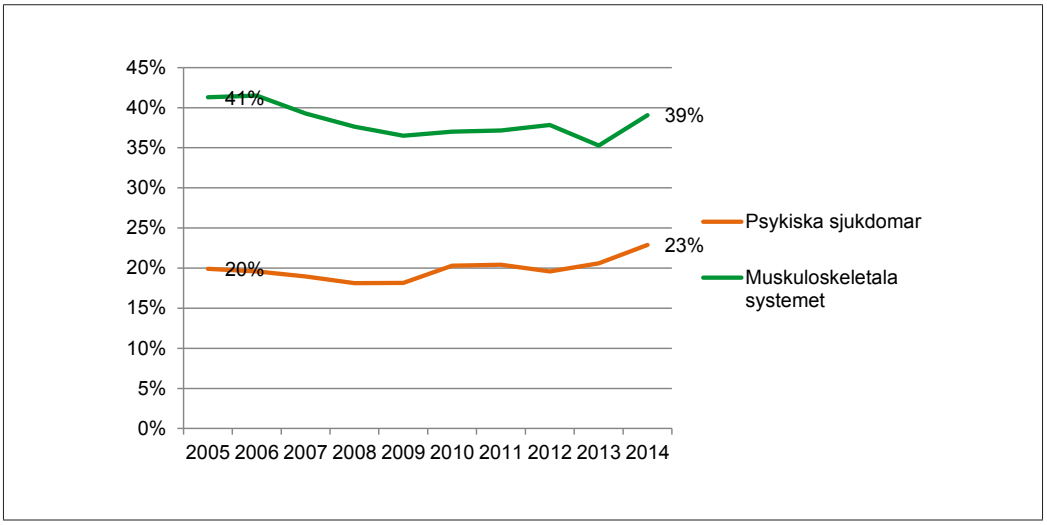

Diagram 3.
Andel med psykiska och muskuloskeletala diagnoser. Kommuner och landsting. Båda könen.

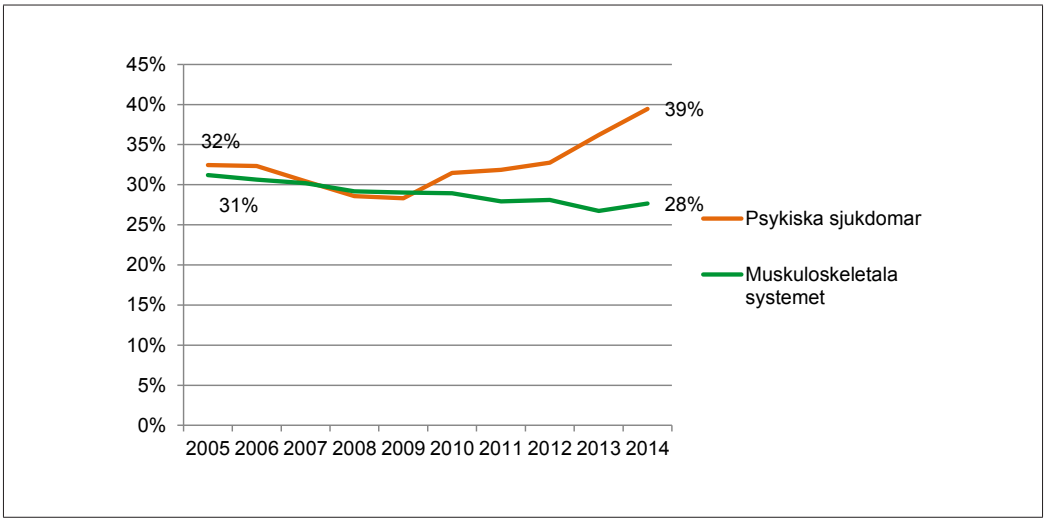

Risk att drabbas av ett långvarigt sjukfall

För att vidare studera utvecklingen av muskuloskeletala diagnoser har vi beräknat risken att drabbas. Risken avser antalet långa sjukfall per 1 000 sysselsatta och år. I diagram 4-7 illustreras risk att drabbas av en långvarig sjukfrånvaro till följd av en muskuloskeletal diagnos och en psykisk diagnos samt den totala risken för långvarig sjukfrånvaro oavsett diagnos för perioden 2005-2013 uppdelat på kön och kollektiv.

Risken att drabbas av en långvarig sjukfrånvaro började minska år 2005 och fortsatte att minska fram till 2009, därefter har risken ökat, men risken var lägre 2013 än 2005. Detta mönster syns i båda kollektiven och för båda könen. Risken att drabbas av en psykisk diagnos och risken att drabbas av en muskuloskeletal diagnos följer samma utveckling.

Totalt sett så är riskerna högre i kommun- och landstingssektorn högre än i privat sektor. I kommun- och landstingssektorn är också risken att drabbas av en psykisk diagnos ungefär på samma nivå som risken att drabbas av en muskuloskeletal diagnos fram till 2010, därefter är risken att drabbas av en psykisk diagnos högre. I privat sektor är risken att drabbas av en muskuloskeletal diagnos högre än för en psykisk, men risken att drabbas av en psykisk diagnos har närmat sig risken att drabbas av en muskuloskeletal diagnos under perioden.

I kommun- och landstingssektorn är cirka 80 procent av de sysselsatta kvinnor, i den privata sektorn är knappt 40 procent av de sysselsatta kvinnorna. I privat sektor ingår enbart arbetare, men i kommun och landstingssektorn ingår både arbetare och tjänstemän.

I diagram 7 och 8 visas utvecklingen per kön. Riskerna är generellt högre för kvinnor än för män för båda diagnoserna och för totalen. För män är risken att drabbas av en muskuloskeletal diagnos högre än för en psykisk. För kvinnor är skillnaderna i risk mellan diagnoserna inte lika stor som för män. För kvinnor överstiger risken för att drabbas av en psykisk diagnos risken för en muskuloskeletal sedan 2013.

I diagram 9 visas riskerna indexerade efter 2005 för hela AFA Försäkrings kollektiv. I diagrammet syns att ökningen i risken för psykiska diagnoser har varit större än för muskuloskeletala diagnoser mellan 2012 och 2013.

Diagram 4.
Risk, antal fall per 1 000 sysselsatta, att drabbas av en långvarig sjukskrivning fördelat per diagnos 2005-2013. Hela AFA Försäkrings kollektiv.

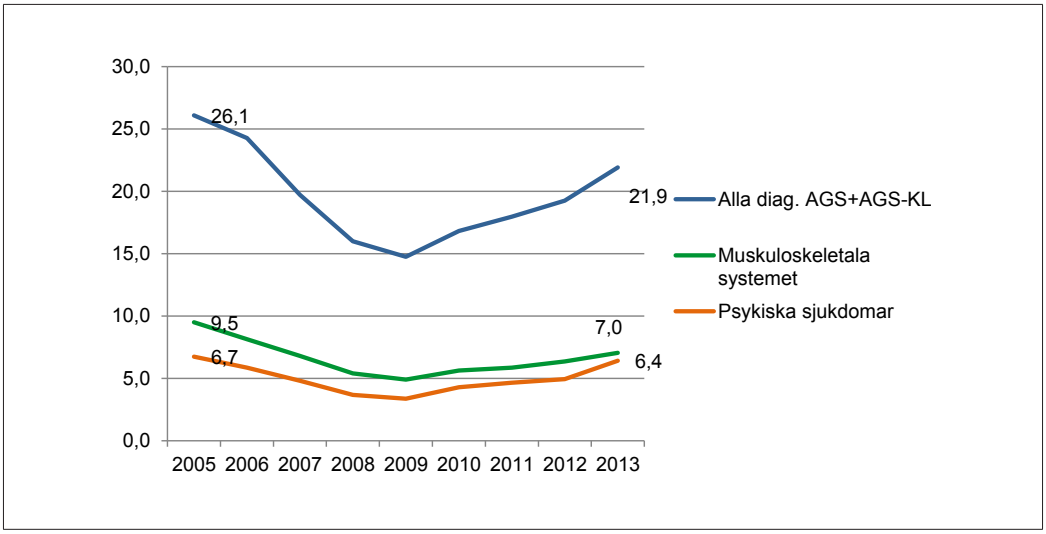

Diagram 5.
Risk, antal fall per 1 000 sysselsatta, att drabbas av en långvarig sjukskrivning fördelat per diagnos 2005-2013. Kommuner och landsting.

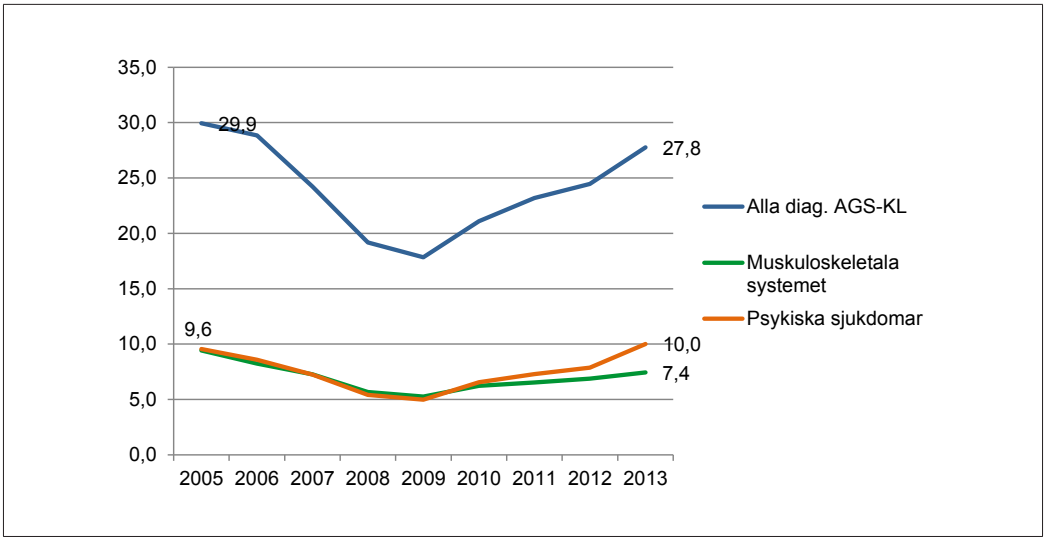

Diagram 6.
Risk, antal fall per 1 000 sysselsatta, att drabbas av en långvarig sjukskrivning fördelat per diagnos 2005-2013. Privat sektor avtalsområde Svenskt Näringsliv/LO.

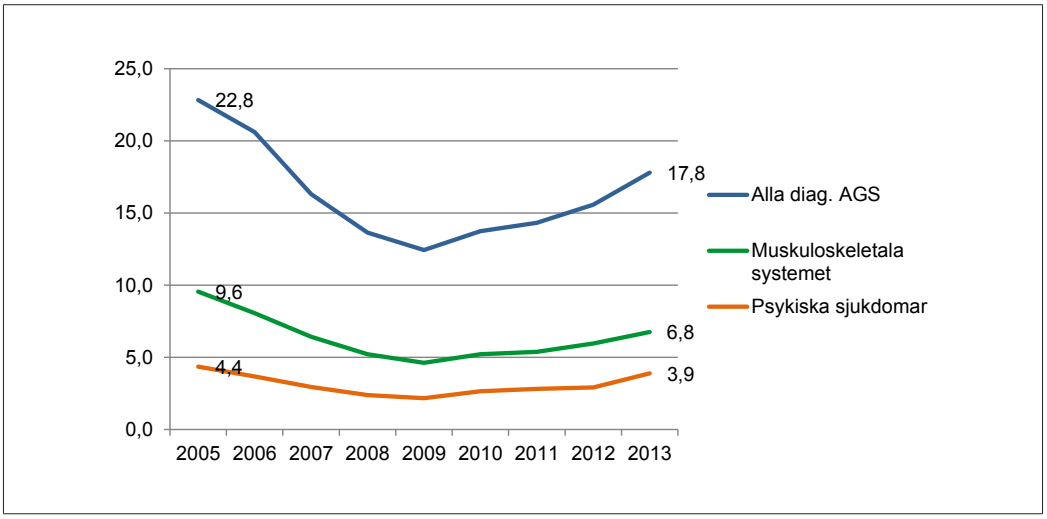

Diagram 7.
Risk, antal fall per 1 000 sysselsatta, att drabbas av en långvarig sjukskrivning fördelat per diagnos 2005-2013. Kvinnor.

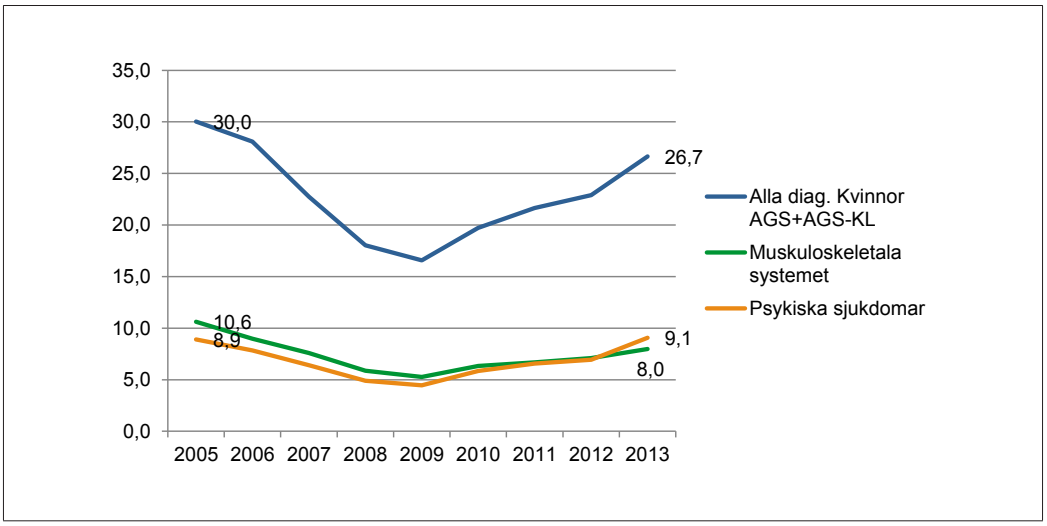

Diagram 8.
Risk, antal fall per 1 000 sysselsatta, att drabbas av en långvarig sjukskrivning fördelat per diagnos 2005-2013. Män.

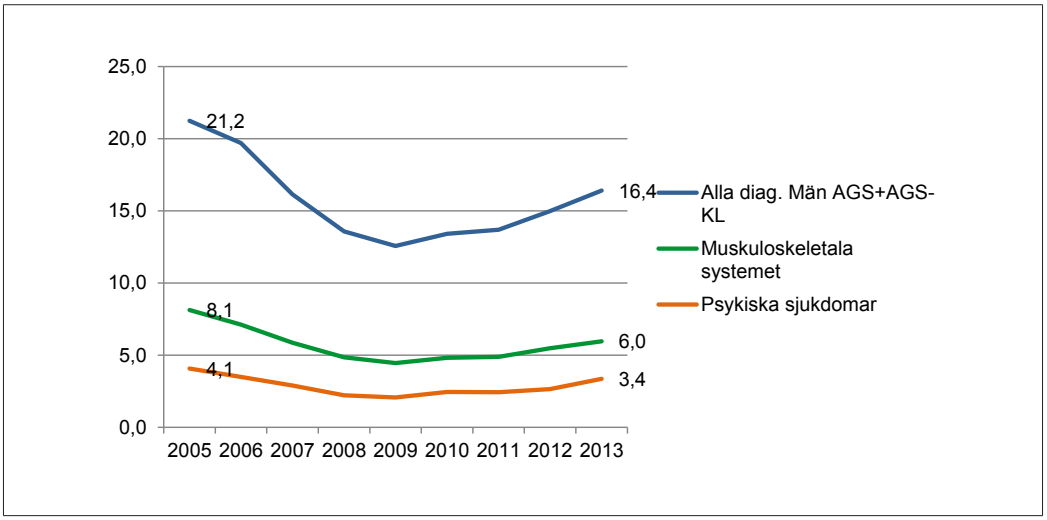

Diagram 9.
Beräknat index av risken att drabbas av ett långvarigt sjukfall. Hela AFA Försäkrings kollektiv.

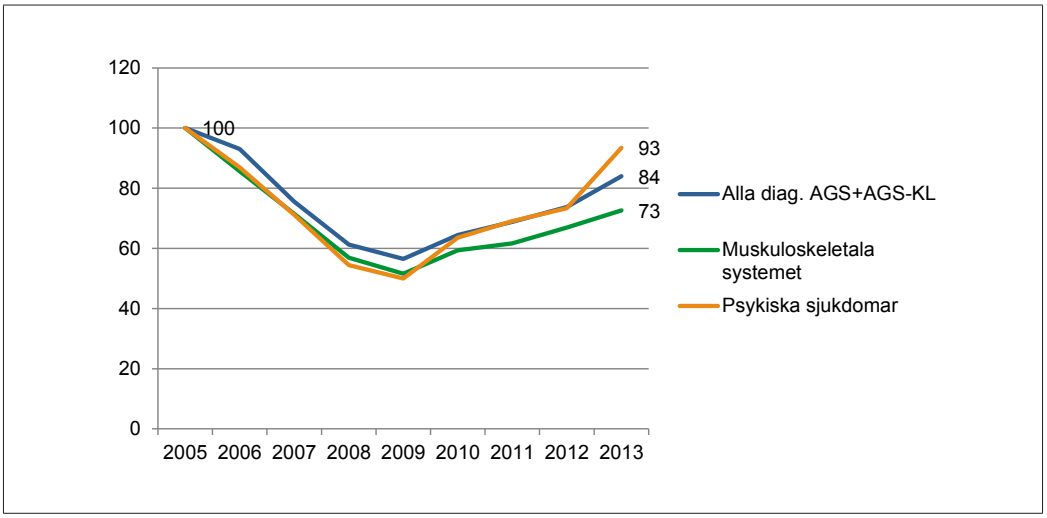

Sjukfall som medför månadsersättning

Diagram 10.
Risk, antal fall per 1 000 sysselsatta, att drabbas av en långvarig sjukskrivning med månadsersättning fördelat per diagnos 2005-2013. Hela AFA Försäkrings kollektiv.

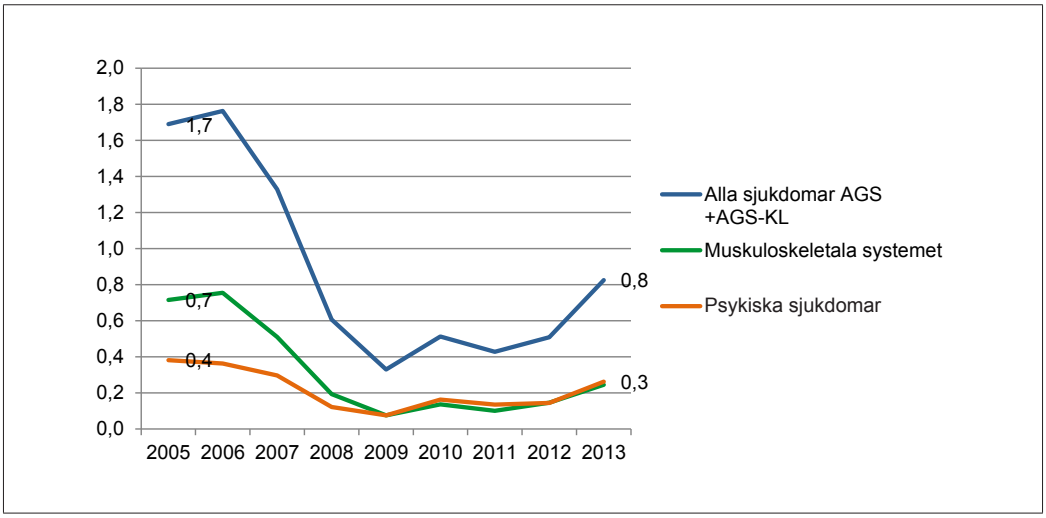

Fram till 2009 var risken att drabbas av en sjukskrivning som leder till månadsersättning högre för muskuloskeletala diagnoser än för psykiska, men efter 2009 är riskerna för de båda diagnoserna ungefär på samma nivå. I diagrammet visas hela AFA Försäkrings kollektiv och båda könen, utvecklingen är snarlik även om man delar upp på kön och kollektiv. I kommun och landsstingssektorn utmärker sig dock männen efter 2009 eftersom risken för män att drabbas av en sjukskrivning som leder till månadsersättning på grund av en psykisk diagnos är högre än för en muskuloskeletal diagnos.

Olika muskuloskeletala diagnoser fördelat på kön

Diagnoser i muskler och skelett domineras av tre diagnosgrupper, *ryggsjukdomar*, *sjukdomar i mjukvävnader* och *ledsjukdomar*. I tabell 1 visas risken, antal fall per 1 000 sysselsatta och år, att drabbas av de olika diagnoserna fördelade på kön. Risken är beräknat på ett genomsnitt för 2005-2013. Dessutom är kvinnors risk som andel av männens risk beräknad. Kvinnor har totalt sett en högre risk att vara sjukskrivna på grund av muskuloskeletala besvär. Forskning på området belastningsbesvär och ryggproblem visar dock att kvinnor och män med likartade arbetsvillkor utvecklar ryggproblem i lika hög grad. Forskningen visar också att även om män och kvinnor har samma yrke kan arbetsuppgifterna skilja sig åt. (Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU), 2014).

Kvinnor har även en högre risk för samtliga av de tre diagnosgrupperna, största är skillnaden för diagnosen *sjukdomar i mjukvävnader*. Kvinnornas risk är 1,6 gånger högre än männens. Sjukdomar i mjukvävnader omfattar sjukdomar i muskler, ledhinnor och senor. Den vanligaste diagnosen är *andra sjukdomstillstånd i mjukvävnader som ej klassificeras annorstädes*, som utgör 33 procent av kvinnornas diagnoser och 16 procent av männens diagnoser. Diagnosen omfattar bland annat fibromyalgi. Därefter kommer *sjukdomstillstånd i skulderled* som utgör 32 procent av männens diagnoser och 19 procent av kvinnornas diagnoser.

I diagram 11 och diagram 12 visas hur diagnosgrupperna är fördelade på kön under 2012 och 2013. *Ryggsjukdomar* är mer vanligt bland män än bland kvinnor och *sjukdomar i mjukvävnader* är mer vanligt bland kvinnor än bland män.

Ledsjukdomar är den nästa vanligaste diagnosen för både kvinnor och män och utgör en ungefär lika stor andel av respektive köns diagnoser, 33 procent av kvinnornas och 34 procent av männens diagnoser. I diagnosgruppen *ledsjukdomar* ingår reumatism och artros. Den vanligaste diagnosen i gruppen är knäatros.

Benskörhet ingår i diagnosgruppen *sjukdomar i benvävnad och broskvävnad*.

Tabell 1.
Risk, antal fall per 1 000 sysselsatta att drabbas av en muskuloskeletal diagnos fördelat på de tre vanligaste diagnosgrupperna. Genomsnitt 2005-2013.

	Kvinnor	Män	Kvinnors andel av männens risk
Ryggsjukdomar	2,7	2,4	1,1
Ledsjukdomar	2,5	2,0	1,2
Sjukdomar i mjukvävnader	2,2	1,3	1,6

Diagram 11.
Muskuloskeletala diagnoser fördelat på undergrupp 2012-2013. Kvinnor. Antal fall: 20 721.

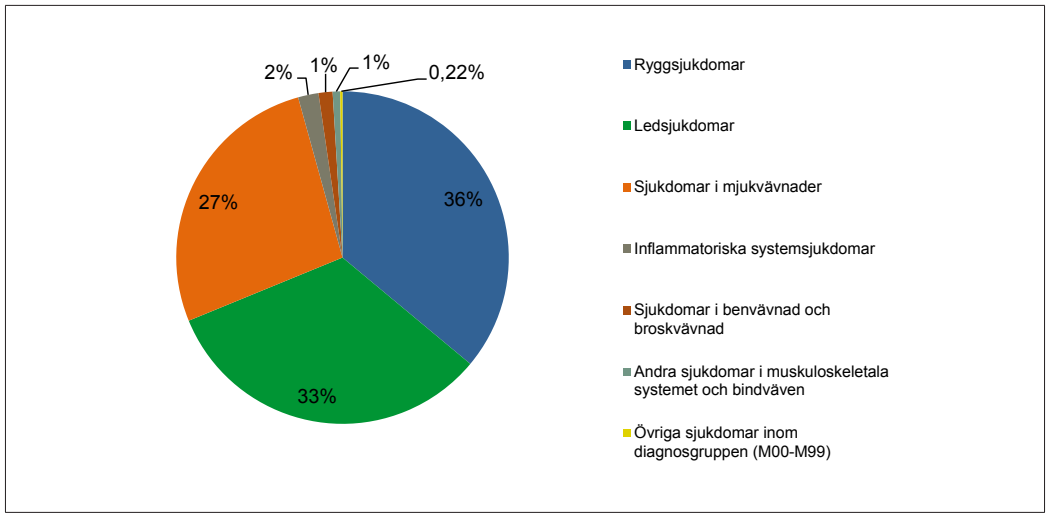

Diagram 12.
Muskuloskeletala diagnoser fördelat på undergrupp 2012-2013. Män. Antal fall: 13 733.

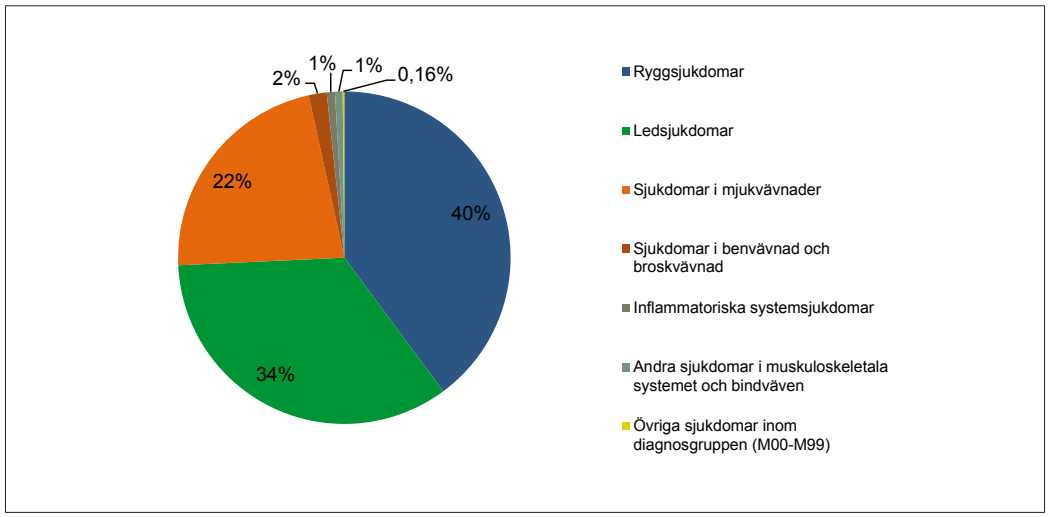

I diagram 13 och diagram 14 visas hur de olika diagnosandelarna har utvecklats över tid.

I samband med att rehabiliteringskedjan infördes den 1 juli 2008 och att antalet nya sjukfall minskade syns ett brott i diagnosandelarnas utveckling. Rehabiliteringskedjan innebar striktare regler för att beviljas sjukpenning och sjuk- eller aktivitetsersättning. Andelen *ledsjukdomar* var som högst under 2009 för båda könen. *Sjukdomar i mjukvävnader* var som lägst för kvinnor 2009, men har sedan ökat sin andel.

Diagram 13.
De tre vanligaste muskuloskeletala diagnoserna vid långvarig sjukfrånvaro.
Andelar av det totala antalet med muskuloskeletala diagnoser. Kvinnor.

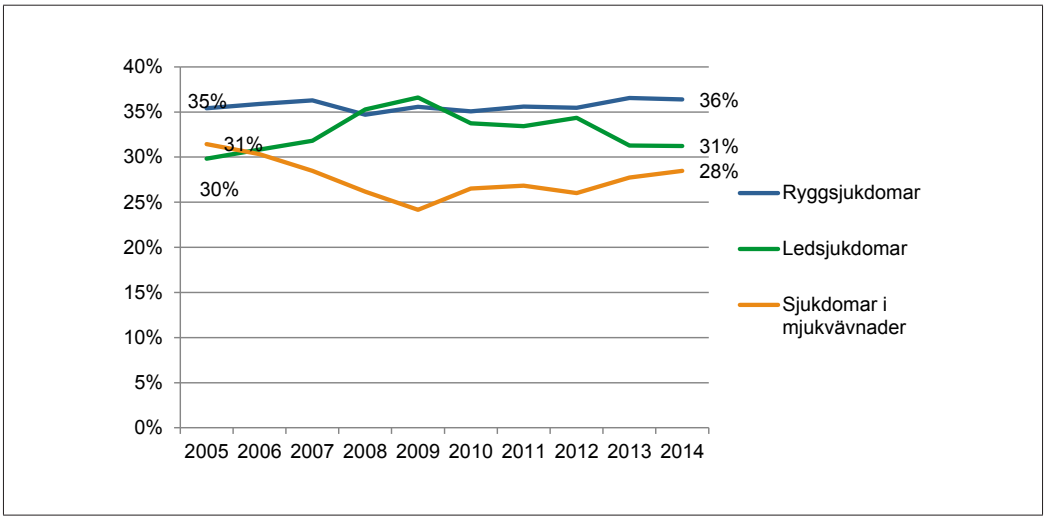

Diagram 14.
De tre vanligaste muskuloskeletala diagnoserna.
Andelar av det totala antalet med muskuloskeletala diagnoser. Män.

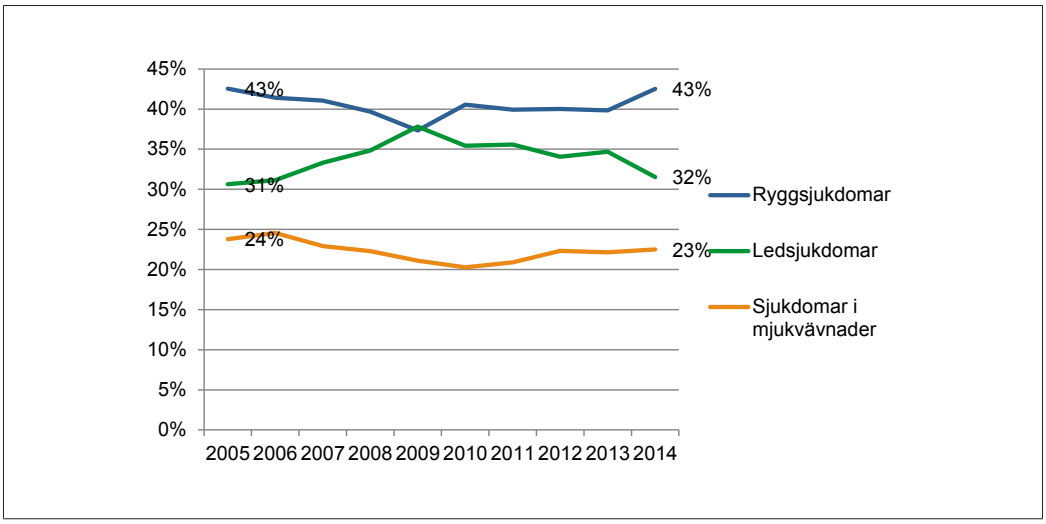

Muskuloskeletala diagnoser fördelat på yrke

Fördelning på yrkesgrupper

I diagram 11 och 12 visas antalet långa sjukskrivningar med en muskuloskeletal diagnos under 2012 och 2013 fördelat på yrke och kön.

Bland kvinnor tillhör 31 procent av de sjukskrivna yrkesgruppen *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl*. Den näst största yrkesgruppen är *städare och fönsterputsare* som utgör 9 procent av alla långa sjukfall.

Bland män är den största gruppen *metallarbete* som står för 18 procent av alla långa sjukfall. Den näst största yrkesgruppen är *övrigt industriellt arbete* som står för 14 procent av alla långa sjukfall.

De yrkesgrupper som har flest fall är relativt stora yrkesgrupper för respektive kön.

Risk och yrke

I tabell 1 - tabell 3 visas risk per 1 000 sysselsatta för respektive yrkesgrupp och kön. Yrkesgrupper med få sysselsatta och få skador har sorterats bort ur tabellen för kvinnor. På totalen har *städare och fönsterputsare, textil-, skinn- och läderindustriarbete* och *övrigt industriellt arbete* högst risk (genomsnitt för 2006-2013) att drabbas av en långvarig sjukskrivning på grund av en muskuloskeletal diagnos. I gruppen *städare och fönsterputsare* var risken 15,5 långa sjukfall per 1000 sysselsatta och i *övrigt industriellt arbete* 18,8 2013. *Textil-, skinn- och läderindustriarbete* är en relativt liten yrkesgrupp och därför är det totala antalet sjukfall lägre än för de andra grupperna.

En förklaring till att risken för långvarig sjukfrånvaro är högre i vissa yrkesgrupper är att det kan vara svårare för någon med ett fysiskt arbete att arbeta vid en muskuloskeletal diagnos jämfört med till exempel en tjänsteman som utför skrivbordsarbete.

Kvinnor och mäns risk i olika yrken

Vid en jämförelse av genomsnittsrisken för åren 2006-2013 har kvinnor har en högre risk än män i samtliga yrkesgrupper. I den yrkesgrupp där kvinnor har högst risk, *byggnadsträarbetare*, är kvinnornas risk 2,2 gånger högre än männens risk. Det är dock en relativt liten yrkesgrupp med få sysselsatta kvinnor vilket gör att statistiken blir mindre tillförlitlig. Höga risker för kvinnor återfinns i *övrigt industriellt arbete, textil-, skinn- och läderindustriarbete* och *städare och fönsterputsare*.

För män är det även en mindre yrkesgrupper som har högst risk, *byggnadsmålare*, *övrigt industriellt arbete* har näst högst risk och *byggnadsträarbetare* tredje högsta risken.

I den största yrkesgruppen för kvinnor, *undersköterskor*, *vårdbiträden*, *personliga assistenter m.fl*. och den största för män, *metallarbete* är riskerna inte bland de allra högsta, men över genomsnittet.

I de mansdominerade yrkesgrupperna *metallarbete* och *övrigt industriellt arbete* är kvinnornas risk 2, 3 gånger respektive 1,9 gånger högre än männens risk. I de kvinnodominerade yrkesgrupperna *städare och fönsterputsare* och *undersköterskor*, *vårdbiträden*, *personliga assistenter m.fl.* är kvinnornas risk 2,1 respektive 3,2 gånger högre än männens risk. I gruppen *textil-, skinn- och läderindustriarbete* är cirka 57 procent kvinnor och 43 procent män, kvinnorna har en 2,5 gånger högre risk än männens i yrkesgruppen. Den yrkesgrupp där skillnaden är som allra störst är *barnskötare* där kvinnornas risk är 4,5 gånger högre än männens.

Diagram 15.
Långa sjukfall med en muskuloskeletal diagnos fördelat på yrkesgrupp, Kvinnor 2012-2013.
Antal fall: 20 721.

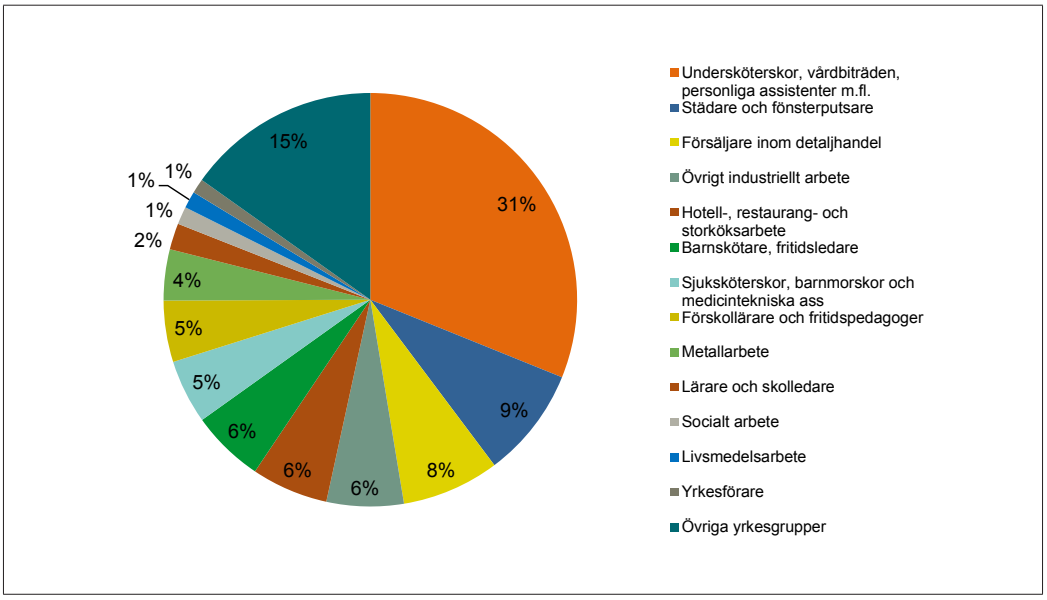

Diagram 16.
Långa sjukfall med en muskuloskeletal diagnos fördelat på yrkesgrupp, Män 2012-2013.
Antal fall: 13733.

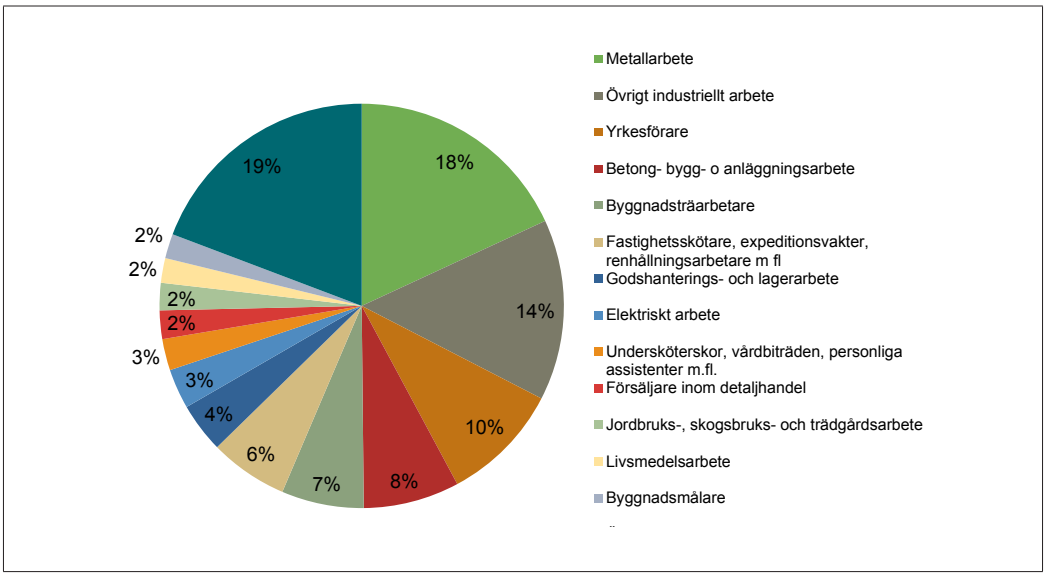

Tabell 2.
Risk och yrke. Risk, antal fall per 1000 sysselsatta att drabbas av en långvarig sjukfrånvaro med en muskuloskeletal diagnos. Båda könen.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Genomsnitt 06-13
Städare och fönsterputsare	**17,9**	**16,8**	**11,9**	**10,0**	**13,3**	**14,0**	**14,3**	**15,5**	**14,2**
Textil-, skinn- och läderindustri-arbete	**16,7**	**13,7**	**9,9**	**11,4**	**11,3**	**10,5**	**13,8**	**15,7**	**12,9**
Övrigt industriellt arbete	**13,6**	**10,8**	**9,2**	**8,9**	**11,0**	**12,0**	**14,6**	**18,8**	**12,3**
Tidningsdistributions- och cateringarbete	18,6	11,6	11,8	11,3	12,6	11,6	7,2	7,2	11,1
Livsmedelsarbete	16,0	11,7	9,6	7,3	9,9	10,4	10,8	10,8	10,8
Byggnadsmålare	12,4	11,6	9,7	8,4	9,4	10,3	9,8	11,5	10,4
Tandvårdsarbete	14,0	9,0	8,4	7,7	8,9	11,1	9,2	11,6	10,0
Byggnadsträarbetare	12,9	10,4	9,8	8,3	8,0	8,0	10,3	9,8	9,6
Golvläggare	10,6	10,6	7,4	8,3	11,2	10,6	7,8	9,0	9,4
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	**10,5**	**9,3**	**7,0**	**6,7**	**7,9**	**8,5**	**8,7**	**9,8**	**8,6**
Träindustriarbete	10,8	8,6	7,7	6,4	7,5	8,6	8,3	7,2	8,2
Metallarbete	**10,8**	**8,5**	**6,8**	**6,2**	**6,6**	**7,0**	**8,4**	**8,4**	**7,9**
Fastighetsskötare, expeditions-vakter, renhållningsarbetare m fl.	9,4	8,3	6,2	6,1	6,8	8,2	7,9	8,8	7,7
Brandpersonal	10,0	7,9	5,7	7,9	6,3	5,4	7,8	8,5	7,4
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	9,7	8,2	7,3	6,5	6,6	6,6	7,3	7,3	7,4
Pappers- och pappersmassearbetare	8,7	7,4	5,0	5,8	6,2	5,7	8,6	7,3	6,8
Yrkesförare	8,9	7,2	5,7	5,3	6,1	5,9	7,2	8,3	6,8
Murare	7,7	6,5	7,9	5,2	5,2	5,9	7,1	7,6	6,6
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	6,3	7,0	7,1	5,1	7,4	6,3	5,1	7,5	6,5
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	8,8	7,2	6,1	4,9	5,5	6,2	5,6	6,4	6,3
Däckspersonal, lotsar och fartygsbefäl	6,9	8,2	4,7	3,1	5,4	6,6	8,8	7,1	6,3
Grafiskt arbete	9,7	7,0	5,7	4,5	5,6	5,2	5,8	5,5	6,2
Isolerings och VVS-montörer	9,2	6,5	6,2	4,6	5,4	5,0	6,1	6,8	6,2
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	8,7	6,3	6,1	3,9	4,7	5,3	5,8	5,3	5,8
Godshanterings- och lagerarbete	9,4	7,2	5,6	4,6	4,8	3,9	4,3	4,4	5,5
Barnskötare, fritidsledare	6,6	6,1	4,4	4,2	5,1	5,4	5,3	6,0	5,4
Förskollärare och fritidspedagoger	5,7	5,5	4,6	4,6	4,9	5,1	5,7	6,3	5,3
Sjuksköterskor, barnmorskor och medicintekniska assistenter	6,1	5,2	4,7	4,5	5,3	5,2	5,3	5,8	5,3
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	8,7	5,8	4,2	4,0	3,5	3,9	5,5	5,4	5,1
Väktare, ordningsvakter	5,2	4,2	2,8	3,5	4,6	3,9	3,8	5,9	4,2
Försäljare inom detaljhandel	5,5	4,3	3,2	2,9	3,6	3,6	4,3	4,9	4,0
Elektriskt arbete	5,2	4,1	3,1	3,3	3,3	3,8	3,7	4,0	3,8
Övriga yrkesgrupper	4,9	4,1	2,9	2,6	2,9	2,8	3,0	3,9	3,4
Socialt arbete	3,3	3,0	3,3	3,0	3,5	3,0	3,1	3,6	3,2
Lärare och skolledare	2,7	2,3	2,1	1,7	2,2	1,9	2,1	1,9	2,1
Läkare	2,1	1,9	1,2	1,6	1,6	1,5	1,1	1,3	1,5
Övriga inom skola/utbildning (syo m.fl.)	1,9	1,4	1,0	1,1	0,7	0,7	0,9	1,0	1,0
Alla yrken	8,1	6,8	5,4	4,9	5,6	5,9	6,4	7,1	6,3

Tabell 3.
Risk och yrke. Risk, antal fall per 1000 sysselsatta att drabbas av en långvarig sjukfrånvaro med en muskuloskeletal diagnos. Kvinnor.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Genomsnitt 06-13
Byggnadsträarbetare	**49,0**	**43,7**	**26,8**	**21,4**	**23,5**	**6,5**	**17,7**	**20,5**	**21,0**
Övrigt industriellt arbete	**20,8**	**15,4**	**13,9**	**13,0**	**17,4**	**19,3**	**22,9**	**29,9**	**18,9**
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	**23,9**	**19,7**	**13,1**	**14,2**	**15,0**	**13,9**	**19,3**	**20,2**	**17,4**
Städare och fönsterputsare	**20,0**	**18,8**	**13,2**	**10,9**	**15,1**	**15,9**	**16,5**	**17,9**	**16,1**
Livsmedelsarbete	23,0	16,5	14,3	9,3	13,3	16,3	16,4	18,0	15,9
Metallarbete	**22,8**	**16,7**	**12,6**	**11,3**	**13,1**	**14,5**	**16,1**	**16,7**	**15,6**
Tidningsdistributions- och cateringarbete	23,5	16,3	13,1	13,6	19,3	17,6	9,5	11,0	15,4
Träindustriarbete	19,9	15,3	16,5	9,4	13,7	17,6	14,2	13,1	15,1
Byggnadsmålare	22,5	14,9	6,7	12,1	14,3	14,7	13,1	14,9	14,0
Yrkesförare	17,0	14,1	10,5	7,7	10,5	11,2	13,1	14,6	12,2
Pappers- och pappersmassearbetare	14,4	16,6	6,4	9,0	7,6	9,7	15,8	13,1	11,6
Tandvårdsarbete	14,9	9,9	8,6	8,2	9,6	11,8	9,7	12,2	10,7
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	**11,6**	**10,2**	**7,7**	**7,4**	**8,8**	**9,4**	**10,0**	**11,1**	**9,5**
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	28,3	14,1	5,9	7,6	6,2	7,0	9,0	6,3	8,9
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	11,0	9,0	7,8	6,2	7,2	8,3	7,8	8,5	8,2
Grafiskt arbete	14,1	11,4	6,6	4,6	6,1	6,0	6,7	7,6	8,1
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m fl.	10,0	9,0	6,7	6,4	7,0	8,8	7,8	8,0	7,9
Godshanterings- och lagerarbete	14,9	10,3	7,0	5,7	5,5	5,0	5,6	5,1	7,3
Väktare, ordningsvakter	8,4	7,7	4,4	4,6	6,3	6,7	6,4	12,4	7,1
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	10,6	7,5	4,9	5,4	4,7	4,7	8,3	7,3	6,6
Barnskötare, fritidsledare	**7,4**	**6,9**	**4,9**	**4,8**	**5,8**	**6,2**	**6,2**	**7,1**	**6,2**
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	9,0	6,7	6,3	4,2	4,9	5,7	6,4	5,5	6,1
Förskollärare och fritidspedagoger	6,0	5,8	4,7	4,8	5,1	5,3	6,0	6,7	5,6
Sjuksköterskor, barnmorskor och medicintekniska assistenter	6,4	5,4	4,9	4,7	5,5	5,5	5,5	6,0	5,5
Försäljare inom detaljhandel	7,4	5,6	4,3	3,7	4,6	4,8	5,7	6,5	5,3
Elektriskt arbete	9,0	8,6	3,5	1,7	4,4	4,3	4,5	4,4	5,1
Socialt arbete	3,7	3,3	3,8	3,5	3,9	3,3	3,3	4,1	3,6
Lärare och skolledare	3,2	2,6	2,3	1,7	2,4	2,1	2,3	2,1	2,3
Läkare	2,9	2,5	1,3	2,0	2,0	1,8	1,5	1,9	2,0
Övriga inom skola/utbildning (syo m.fl.)	2,4	1,6	1,3	1,3	0,9	0,8	1,2	1,0	1,2
Alla yrken	9,0	7,6	5,9	5,3	6,3	6,7	7,1	8,0	7,0

Tabell 4.
Risk och yrke. Risk, antal fall per 1000 sysselsatta att drabbas av en långvarig sjukfrånvaro med en muskuloskeletal diagnos. Män.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Genomsnitt 06-13
Byggnadsmålare	**12,1**	**11,5**	**9,8**	**8,3**	**9,2**	**10,0**	**9,4**	**10,1**	**10,0**
Övrigt industriellt arbete	**10,9**	**9,0**	**7,6**	**7,5**	**8,8**	**9,5**	**11,7**	**13,7**	**9,8**
Byggnadsträarbetare	**12,6**	**10,2**	**9,6**	**8,2**	**7,9**	**8,1**	**10,0**	**8,7**	**9,3**
Tidningsdistributions- och cateringarbete	16,3	9,6	11,2	10,2	10,1	9,5	6,4	5,3	9,3
Golvläggare	10,4	10,7	7,4	8,4	11,0	10,7	7,7	7,9	9,2
Livsmedelsarbete	12,5	9,3	7,2	6,2	8,3	7,5	8,0	6,7	8,2
Städare och fönsterputsare	**10,3**	**9,3**	**6,9**	**6,4**	**7,2**	**7,6**	**7,8**	**7,2**	**7,8**
Fastighetsskötare, expeditions-vakter, renhållningsarbetare m fl.	9,3	8,2	6,1	6,1	6,7	8,1	7,7	8,0	7,5
Brandpersonal	9,8	8,1	5,6	8,1	6,4	5,5	7,5	7,4	7,3
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	9,4	8,1	7,3	6,5	6,6	6,6	7,1	6,6	7,2
Träindustriarbete	9,5	7,6	6,4	6,0	6,6	7,3	7,3	5,7	7,1
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	**7,1**	**6,0**	**5,8**	**7,6**	**6,5**	**6,1**	**7,0**	**9,2**	**6,8**
Metallarbete	**9,0**	**7,2**	**5,9**	**5,4**	**5,7**	**5,9**	**7,2**	**6,5**	**6,6**
Murare	7,8	6,6	8,0	5,3	5,1	5,8	7,0	6,8	6,5
Däckspersonal, lotsar och fartygsbefäl	6,6	8,0	5,0	3,4	5,8	6,3	9,2	7,1	6,4
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	6,0	7,1	6,8	5,3	7,3	6,2	4,9	6,7	6,3
Yrkesförare	8,3	6,7	5,4	5,1	5,7	5,4	6,5	6,9	6,2
Isolerings och VVS-montörer	9,0	6,4	6,2	4,6	5,4	5,0	5,9	5,9	6,0
Pappers- och pappersmassearbetare	7,6	5,6	4,7	5,1	5,9	4,9	7,0	5,5	5,8
Grafiskt arbete	8,1	5,4	5,3	4,5	5,4	5,0	5,4	4,2	5,5
Tandvårdsarbete	7,4	2,4	7,0	3,6	2,7	4,8	6,1	7,0	5,1
Godshanterings- och lagerarbete	8,2	6,5	5,3	4,3	4,6	3,6	3,9	3,8	5,0
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	8,1	5,3	4,0	3,6	3,1	3,7	4,6	4,3	4,5
Elektriskt arbete	4,8	3,7	3,1	3,4	3,2	3,8	3,5	3,6	3,6
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	6,4	3,1	4,6	1,7	3,4	2,2	1,8	3,3	3,3
Sjuksköterskor, barnmorskor och medicintekniska assistenter	3,4	3,1	3,3	2,8	3,6	2,3	3,8	3,3	3,2
Väktare, ordningsvakter	4,0	2,8	2,1	3,1	4,0	2,8	2,7	3,2	3,1
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	**3,6**	**3,5**	**2,8**	**2,4**	**2,7**	**3,1**	**2,7**	**2,9**	**2,9**
Övriga yrkesgrupper	4,2	3,7	2,5	2,2	2,3	2,2	2,7	3,0	2,8
Förskollärare och fritidspedagoger	1,7	2,3	2,8	2,5	3,4	2,6	3,1	2,5	2,6
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	3,8	3,1	2,5	2,4	2,3	2,6	1,8	2,6	2,6
Socialt arbete	1,7	2,0	1,4	1,3	2,0	2,1	2,4	1,6	1,8
Försäljare inom detaljhandel	2,1	1,9	1,3	1,4	1,8	1,6	2,0	2,0	1,8
Lärare och skolledare	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,3	1,7	1,3	1,6
Barnskötare, fritidsledare	**2,1**	**1,9**	**1,3**	**0,8**	**1,5**	**1,3**	**1,0**	**1,2**	**1,4**
Läkare	1,4	1,4	1,0	1,1	1,1	1,2	0,7	0,6	1,1
Övriga inom skola/utbildning (syo m.fl.)	0,9	1,0	0,4	0,5	0,2	0,5	0,4	0,8	0,6
Alla yrken	7,1	5,9	4,9	4,5	4,8	4,9	5,5	6,0	5,4

Muskuloskeletala diagnoser och individer med flera sjukfall

Under hela perioden 2005-2014 har 575 186 individer med sjukfall i AGS och AGS-KL registrerats. I AGS ingår även så kallade korta sjukfall om 15-90 dagar. Av dessa individer har 31 procent, 179 139 personer haft fler än ett sjukfall under perioden.

Av de som har haft en sjukperiod under 2005-2014 har 29 procent haft en muskuloskeletal diagnos och 22 procent en psykisk diagnos. Av de som har haft fler än en sjukperiod under perioden har 36 procent en muskuloskeletal diagnos som senaste diagnos och 20 procent en psykisk diagnos som en senaste diagnos.

I tabellen visas diagnosandelarna uppdelade på kollektiven AGS och AGS-KL. Antal perioder i statistiken för AGS är fler eftersom statistiken innehåller korta sjukfall, 15-90 dagar. Andelen med muskuloskeletala diagnoser ökar med antalet sjukperioder för båda kollektiven. Statstiken innehåller också 6036 individer som har bytt kollektiv under perioden 2005-2014. I AGS- kollektivet genomsnittslängden kortare för en muskuloskeletal diagnos än för en psykisk diagnos.

I statistiken för AGS-KL kollektivet är detta mönster inte lika tydligt, men skulle troligtvis se annorlunda ut om korta sjukfall inkluderades. Detta överensstämmer med tidigare uppgifter om sjukskrivningslängder från Försäkringskassan. (Försäkringskassan, 2014:4). Av de två vanligaste diagnoserna är de psykiska längre, men de muskuloskeletala ofta fler perioder.

Ungefär samma yrkesgrupper utmärker sig i antalet individer som har en sjukskrivning i gruppen som har en sjukskrivning med en muskuloskeletal diagnos och de som har flera sjukskrivningar där senaste sjukskrivningen är med en muskuloskeletal diagnos. Yrkesgruppen *övrigt industriellt arbete* utgör 14 procent av alla som har en periods sjukskrivning, och 18 procent av alla individer som har fler än en periods sjukskrivning.

Tabell 5.
Individer som har en eller flera sjukperioder. Andel med en psykisk eller en muskuloskeletal diagnos som senaste diagnos och sjukfallens genomsnittslängd, fördelat på kollektiv och antalet sjukperioder. 2005-2014. Båda könen.

Antal sjukperioder	Andel psyk.	Andel musk.	Genomsnittslängd psyk. (dagar)	Genomsnittlängd musk. (dagar)	Antal individer
Privat sektor avtalsområde Svenskt Näringsliv/LO					
1	14%	31%	262	200	213 417
2-5	16%	37%	211	157	128 188
6-30	19%	40%	120	106	5 933
Kommuner och landsting					
1	32%	27%	306	319	164 630
2-5	32%	32%	317	289	47 915
fler än 5	29%	37%	208	197	103

Jämförelse mellan individers första och senaste diagnos

Vi har också studerat de individer som har en lång sjukskrivning som senaste period, antingen med en muskuloskeletal eller med en psykisk diagnos och undersökt vilken den första diagnosen de sjukskrevs för var. I tabellerna nedan visas uppgifterna fördelat på kön och kollektiv. Skillnader i första diagnos är tydligare i AGS- kollektivet.

Av kvinnorna med en muskuloskeletal diagnos som senaste diagnos hade 57 procent haft en muskuloskeletal diagnos som första diagnos och motsvarande andel bland männen är 59 procent. Bland kvinnorna som har haft en psykisk senaste diagnos hade 45 procent haft en psykisk som en första diagnos och 21 procent en muskuloskeletal som första diagnos. Bland männen var morsvarande andelar 48 procent och 19 procent.

I AGS-KL är andelarna som börjar och slutar med samma diagnos ungefär lika mellan psykiska och muskuloskeletala diagnoser. Troligtvis skulle det se annorlunda ut om vi hade haft uppgifter om korta sjukskrivningar i AGS-KL eftersom muskuloskeletala diagnoser i genomsnitt genererar kortare sjukperioder. Det verkar vara vanligare att individer som har flera sjukperioder med en första period med en muskuloskeletal diagnos slutar med en psykisk diagnos än tvärtom.

Tabell 6.
Procentuell andel med en viss diagnos som en första diagnos, senaste diagnosen långvarig muskuloskeletal diagnos. 2005-2014.

Privat sektor avtalsområde Svenskt Näringsliv/LO	Andel med diagnosen som första diagnos
Kvinnor	
Muskuloskeletala systemet	57%
Psykiska sjukdomar	10%
Skador, förgiftningar av yttre orsaker	7%
Män	
Muskuloskeletala systemet	59%
Skador, förgiftningar av yttre orsaker	12%
Psykiska sjukdomar	5%
Kommuner och landsting	
Kvinnor	
Muskuloskeletala systemet	62%
Psykiska sjukdomar	13%
Skador, förgiftningar av yttre orsaker	6%
Män	
Muskuloskeletala systemet	65%
Skador, förgiftningar av yttre orsaker	8%
Psykiska sjukdomar	8%

Tabell 7.
Procentuell andel med en viss diagnos som en första diagnos, senaste diagnosen långvarig psykisk diagnos. 2005-2014.

Privat sektor avtalsområde Svenskt Näringsliv/LO	Andel med diagnosen som första diagnos
Kvinnor	
Psykiska sjukdomar	45%
Muskuloskeletala systemet	21%
Skador, förgiftningar av yttre orsaker	5%
Män	
Psykiska sjukdomar	48%
Muskuloskeletala systemet	19%
Skador, förgiftningar av yttre orsaker	8%
Kommuner och landsting	
Kvinnor	
Psykiska sjukdomar	62%
Muskuloskeletala systemet	14%
Skador, förgiftningar av yttre orsaker	4%
Män	
Psykiska sjukdomar	67%
Muskuloskeletala systemet	11%
Skador, förgiftningar av yttre orsaker	4%

* Skador, förgiftningar av yttre orsaker = Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker (S00-T98)

Muskuloskeletala diagnoser och ålder

Risken att drabbas av en långvarig sjukskrivning på grund av en muskuloskeletal diagnos ökar med åldern. När det gäller psykiska diagnoser är riskerna för kvinnor något lägre i den äldsta åldersgruppen jämfört med 36-55 åringarna. För män är risken i den äldsta åldersgruppen densamma som i gruppen 45-55 år. I diagram visas risken per åldersgrupp och diagnos. Risken per 1 000 sysselsatta att drabbas av antingen en muskuloskeletal eller en psykisk diagnos är något högre för kvinnor i samtliga åldersgrupper med undantag för att unga män i åldrarna 16-25 år har en högre risk att drabbas av en muskuloskeletal diagnos jämfört med unga kvinnor i åldrarna 16-25 år.

Diagram 17.
Risk, antal fall per 1 000 sysselsatta att drabbas av en långvarig sjukskrivning till följd av en muskuloskeletal diagnos och psykisk diagnos fördelat på åldersgrupp och kön. 2012 och 2013.

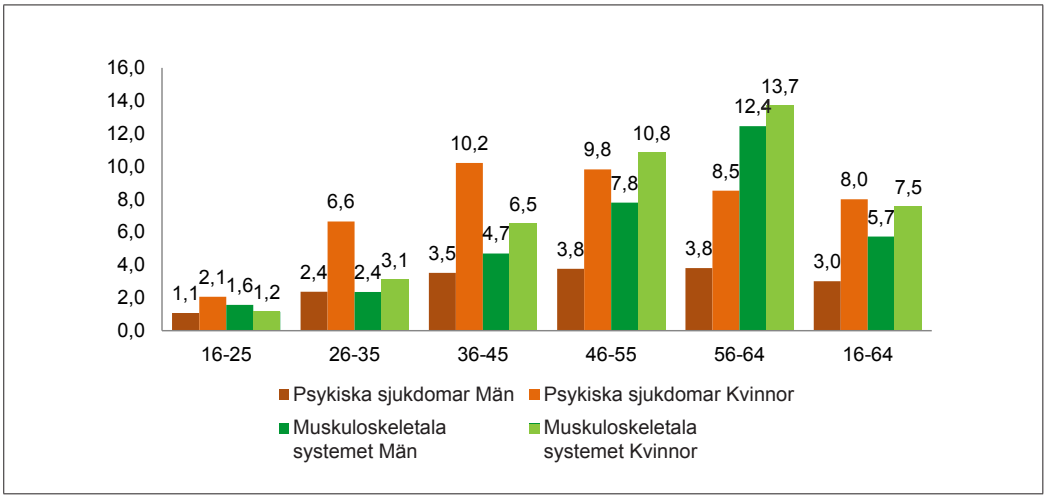

Tabell 8.
Risk, antal långa sjukfall med muskuloskeletala diagnoser, per yrkesgrupp och ålder i stora yrkesgrupper. Kvinnor 2012-2013.

	16-25	26-35	36-45	46-55	56-64	16-64
Barnskötare, fritidsledare	0,3	1,6	5,3	10,1	15,4	6,6
Förskollärare och fritidspedagoger	1,0	2,3	4,2	8,0	12,5	6,3
Försäljare inom detaljhandel	1,0	3,3	9,1	13,3	17,0	6,1
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	0,8	2,3	8,6	15,4	21,6	8,2
Livsmedelsarbete	2,2	5,6	21,1	24,5	39,4	17,2
Lärare och skolledare	0,0	0,4	1,2	2,4	5,0	2,2
Metallarbete	4,3	9,3	16,5	21,0	22,1	16,4
Sjuksköterskor, barnmorskor och medicintekniska assistenter	2,0	1,9	4,4	6,7	10,3	5,8
Socialt arbete	0,3	1,3	2,3	5,3	7,4	3,7
Städare och fönsterputsare	1,2	5,4	13,4	26,1	31,3	17,2
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	1,0	4,4	9,4	14,7	19,2	10,5
Yrkesförare	3,5	6,7	14,4	18,1	26,7	13,9
Övrigt industriellt arbete	6,5	13,9	24,4	40,5	42,0	26,4

Tabell 9.
Risk, antal långa sjukfall med muskuloskeletala diagnoser, per yrkesgrupp och ålder i stora yrkesgrupper. Män 2012-2013.

	16-25	26-35	36-45	46-55	56-64	16-64
Betong- bygg- och anläggningsarbete	2,7	3,6	5,9	8,0	15,7	6,8
Byggnadsmålare	2,2	2,6	8,0	12,8	23,1	9,8
Byggnadsträarbetare	4,5	3,4	6,8	12,2	22,7	9,3
Elektriskt arbete	1,8	1,5	2,2	3,9	10,2	3,5
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m fl.	1,5	2,7	5,6	8,4	14,4	7,9
Försäljare inom detaljhandel	0,4	1,0	2,6	3,8	6,5	2,0
Godshanterings- och lagerarbete	0,9	1,4	3,4	5,5	10,9	3,8
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	0,4	1,1	2,4	6,0	9,2	2,3
Isolerings och VVS-montörer	3,2	2,2	3,9	6,3	17,3	5,9
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	0,8	1,4	2,9	5,2	9,7	4,4
Livsmedelsarbete	2,1	3,4	7,6	11,7	17,6	7,3
Metallarbete	2,2	3,5	5,5	8,6	13,0	6,8
Städare och fönsterputsare	0,9	2,9	7,2	11,3	21,1	7,5
Träindustriarbete	1,0	2,5	4,0	7,9	15,2	6,5
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	0,2	1,0	2,3	4,9	7,0	2,8
Yrkesförare	1,6	2,3	5,5	8,4	11,3	6,7
Övrigt industriellt arbete	3,5	6,6	11,0	17,2	26,1	12,7

Eftersom ålderskillnader mellan yrkesgrupper kan förklara delar av skillnader mellan olika yrkesgruppers risker har vi beräknat så kallade ålderstandardiserade risker. Den ålderstandardiserade är beräknad som om åldersfördelningen i alla yrkesgrupper skulle vara densamma som ålderfördelningen i genomsnitt.

I diagram 18 och diagram 19 visas ålderstandardiserade risker fördelade på yrken och kön. I exempelvis yrkesgruppen *hotell-, restaurang-, och storköksarbete* är den ålderstandardiserade risken högre än den faktiska risken för båda könen. Det betyder att en större andel yngre arbetar i yrkesgruppen jämfört med genomsnittet och om åldersfördelningen hade varit som för genomsnittet hade troligtvis fler inom yrkesgruppen drabbats av långvarig sjukfrånvaro på grund av en muskuloskeletal diagnos.

I yrkesgruppen *övrigt industriellt arbete* som har relativt höga risker är den ålderstandaradiserade risken något lägre än den faktiska risken för kvinnor och för män råder det motsatta förhållandet. Det betyder att en del av förklaringen till att kvinnor har en högre risk än män inom yrkesgruppen är att kvinnorna är något äldre.

Diagram 18.
Ålderstandardiserad risk och faktisk risk att drabbas av en muskuloskeletal diagnos fördelat på yrkesgrupp, kvinnor 2012 och 2013.

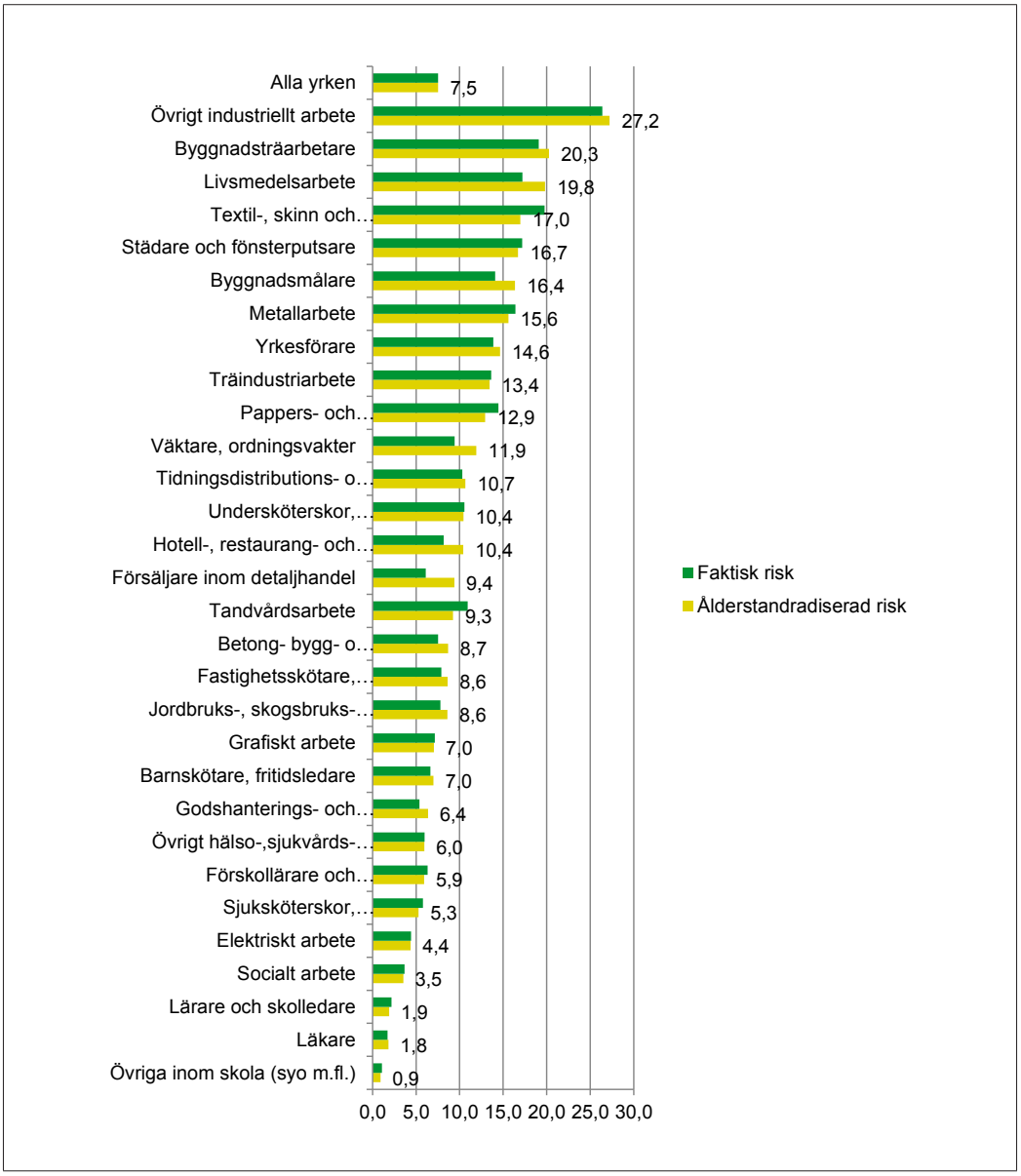

Diagram 19.
Ålderstandardiserad risk och faktisk risk att drabbas av en muskuloskeletal diagnos fördelat på yrkesgrupp, män 2012 och 2013.

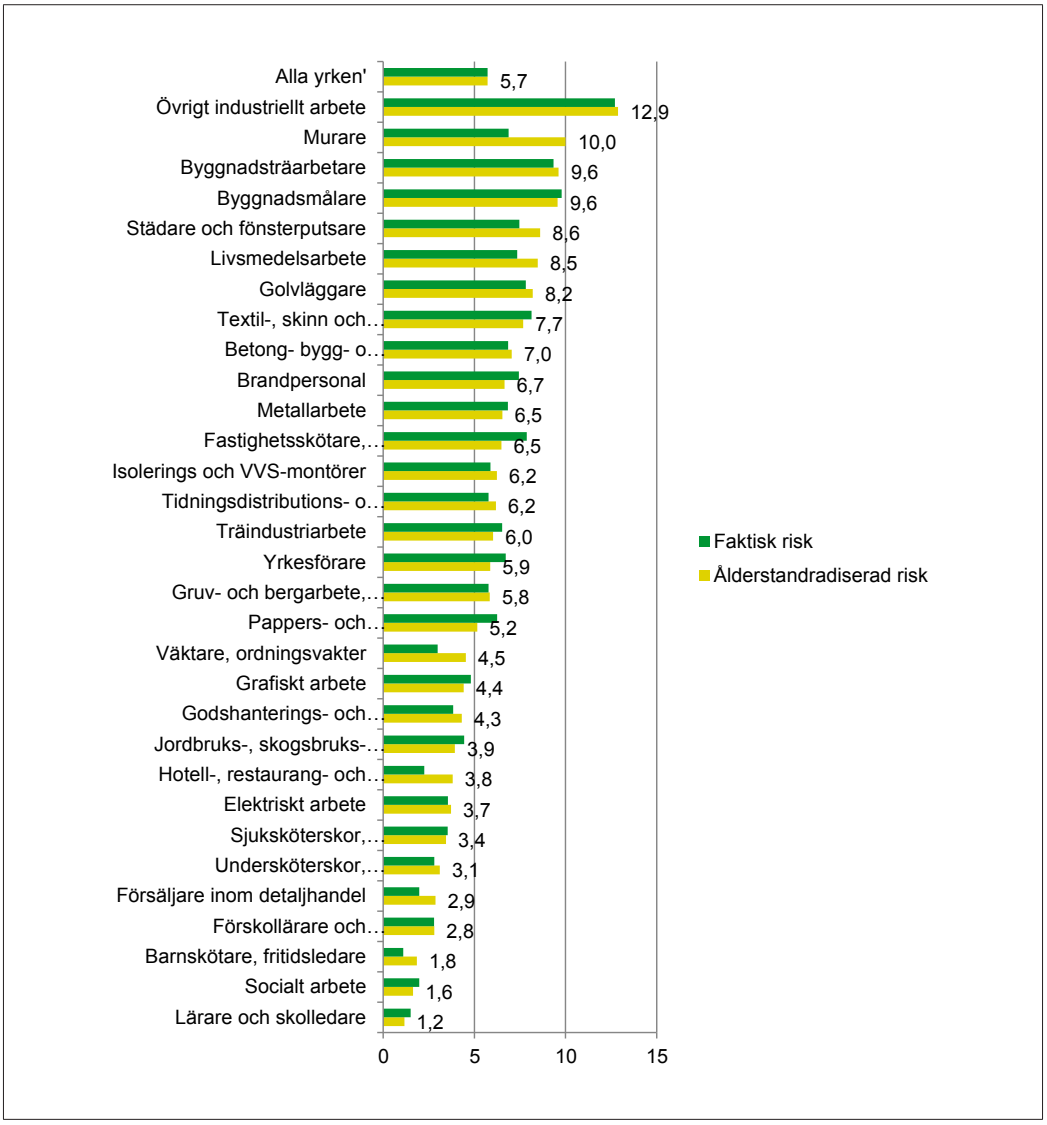

Sjukskrivningsgrad och diagnos

Tabell 10.
Sjukskrivningsgrad fördelat på kön, diagnos och kollektiv. Andelar i procent.
Långa sjukskrivningar 2005-2014.

	Privat sektor avtalsområde Svenskt Näringsliv/LO			Kommuner och landsting		
Sjukskriv-ningsgrad	Psykiska sjukdomar	Muskuloskeletala systemet	Alla diagnoser	Psykiska sjukdomar	Muskuloskeletala systemet	Alla diagnoser
Kvinnor						
25	3%	4%	3%	9%	10%	9%
50	9%	13%	11%	21%	21%	19%
75	1%	1%	1%	7%	4%	5%
100	86%	81%	84%	63%	64%	67%
Män						
25	2%	2%	2%	7%	6%	7%
50	7%	8%	6%	19%	18%	18%
75	1%	1%	1%	6%	3%	4%
100	89%	89%	90%	68%	72%	71%

Man kan vara sjukskriven på hel- eller deltid. I tabellen visas hur sjukskrivningsraden är fördelad på diagnos, kön och kollektiv. Det är inga stora skillnader i sjukskrivningsgrad mellan de två största diagnoserna. Däremot finns det större skillnader mellan AFA Försäkrings kollektiv. Det är vanligare med deltidssjukskrivningar för både kvinnor och män i kommun- och landstingssektorn.

Litteraturförteckning

AFA Försäkring. (2014).
Allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro 2014.
Stockholm: AFA Försäkring.

Arbetsmarknadsstyrelsen. (1996).
AMSYK och Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK).
Gnesta: AMS.

Försäkringskassan. (2014:4).
Sjukfrånvaro i psykiska diagnoser.
Stockholm: Försäkringskassan.

Socialstyrelsen, World Health Organization, WHO. (2011).
Internationell statistisk klassifikation av sjukdomar och relaterade hälsoproblem.
Västerås: Socialstyrelsen, World Health Organization, WHO.

Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU). (2014).
Arbetets betydelse för ryggproblem.
SBU.

Bilaga Yrkesgrupper i rapporten

I rapporten används en yrkesgruppsindelning som är baserad på standard för svensk yrkesklassificering, SSYK. (Arbetsmarknadsstyrelsen, 1996).

Yrkeskod enligt SSYK96	Yrken
	Barnskötare, fritidsledare
5131	Barnskötare m.fl.
3462	Fritidsledare m.fl.
	Betong- bygg- och anläggningsarbete
7124	Anläggningsarbetare
8332	Anläggningsmaskinförare m.fl.
7122	Betongarbetare
7216	Dykare
7134	Glasmästare
9310	Grovarbetare inom bygg och anläggning
8333	Kranförare m.fl.
8212	Maskinoperatörer, sten-, cement- och betongvaror
7214	Stålkonstruktionsmontörer och grovplåtslagare
7131	Takmontörer
7129	Övriga byggnads- och anläggningsarbetare
7139	Övriga byggnadshantverkare
	Brandpersonal
5151	Brandmän
	Byggnadsmålare
7141	Målare
	Byggnadsträarbetare
7123	Byggnadsträarbetare, inredningssnickare m.fl.
	Däckspersonal, lotsar och fartygsbefäl
8340	Däckspersonal
3142	Fartygsbefäl m.fl.
	Elektriskt arbete
7243	Distributionselektriker
7241	Elmontörer och elreparatörer
7136	Installationselektriker
8282	Montörer, el- och teleutrustning
7242	Tele- och elektronikreparatörer m.fl.
8282	Övriga maskinoperatörer och montörer
	Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m fl.
7137	Fastighetsskötare
9143	Mätaravläsare
9150	Renhållnings- och återvinningsarbetare
7143	Skorstensfejare och saneringsarbetare
9142	Vaktmästare m.fl.
5159	Övrig säkerhetspersonal
	Förskollärare och fritidspedagoger
3310	Förskollärare och fritidspedagoger

	Försäljare inom detaljhandel
5225	Bensinstationsföreståndare m.fl.
5226	Bil-, båt- och husvagnsförsäljare
4211	Butikskassörer, biljettförsäljare m.fl.
5221	Försäljare, dagligvaror
5222	Försäljare, fackhandel
5224	Kioskföreståndare
9110	Torg- och marknadsförsäljare
	Godshanterings- och lagerarbete
9330	Godshanterare och expressbud
4131	Lagerassistenter m.fl.
8334	Truckförare
	Golvläggare
7132	Golvläggare
	Grafiskt arbete
7342	Etsare och gravörer, tryckmedier
8252	Maskinoperatörer, bokbinderi
8224	Maskinoperatörer, fotografiska produkter
8251	Maskinoperatörer, tryckeri
7344	Screen- och schablontryckare
7341	Text- och bildoperatörer m.fl.
	Gruv- och bergarbete, stenhuggare
8112	Brunnsborrare m.fl.
7111	Gruv- och bergarbetare
7112	Stenhuggare m.fl.
	Hotell-, restaurang- och storköksarbete
5123	Hovmästare, servitörer och bartendrar
5122	Kockar och kokerskor
9130	Köks- och restaurangbiträden
5121	Storhushållsföreståndare m.fl.
	Isolerings och VVS-montörer
7133	Isoleringsmontörer
7135	VVS-montörer m.fl.
	Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete
1311	Chefer för mindre företag inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske
6151	Fiskodlare
6122	Fjäderfäuppfödare
8331	Förare av jordbruks- och skogsmaskiner
6121	Husdjursuppfödare och husdjurssköterskor
9210	Medhjälpare inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske
6111	Odlare av jordbruksväxter, frukt- och bärodlare
6140	Skogsbrukare
6113	Trädgårdsanläggare m.fl.
6112	Trädgårdsodlare
6130	Växtodlare och djuruppfödare, blandad drift
6129	Övriga djuruppfödare och djurskötare
	Livsmedelsarbete
7412	Bagare och konditorer
8274	Maskinoperatörer, bageri och konfektyrindustri

8278	Maskinoperatörer, bryggeri m.m.
8275	Maskinoperatörer, frukt- och grönsaksberedning
8273	Maskinoperatörer, kvarnindustri
8271	Maskinoperatörer, kött- och fiskberedning
8272	Maskinoperatörer, mejeri
8276	Maskinoperatörer, sockerindustri
8279	Maskinoperatörer, tobaksindustri
7413	Provsmakare och kvalitetsbedömare
7411	Slaktare, styckare m.fl.
8271	Övriga maskinoperatörer och montörer
	Läkare
2221	Läkare
	Lärare och skolledare
2330	Grundskollärare
2321	Gymnasielärare i allmänna ämnen
2322	Gymnasielärare i yrkesämnen
2323	Lärare i estetiska och praktiska ämnen
2340	Speciallärare
1227	Verksamhetschefer inom utbildning
	Metallarbete
8160	Driftmaskinister m.fl.
7311	Finmekaniker
7232	Flygmekaniker och flygreparatörer
3145	Flygtekniker
8281	Fordonsmontörer m.fl.
7211	Gjutare
8125	Gjuterioperatörer
8170	Industrirobotoperatörer
3141	Maskinbefäl
7233	Maskinmekaniker, maskinmontörer och maskinreparatörer
8283	Montörer, metall-, gummi- och plastprodukter
8285	Montörer, papp- och textilprodukter m.m.
7231	Motorfordonsmekaniker och motorfordonsreparatörer
7215	Riggare och kabelsplitsare
7224	Slipare m.fl.
7221	Smeder
7212	Svetsare och gasskärare
7213	Tunnplåtslagare
8121	Ugnsoperatörer m.fl.
8122	Valsverksoperatörer
7222	Verktygsmakare m.fl.
8211	Verktygsmaskinoperatörer
7223	Verktygsuppsättare
8123	Värmebehandlingsoperatörer
8290	Övriga maskinoperatörer och montörer
9190	Övriga servicearbetare
	Murare
7121	Murare m.fl.
	Pappers- och pappersmassearbetare

8253	Maskinoperatörer, pappersvaruindustri
8144	Processoperatörer, papper
8143	Processoperatörer, pappersmassa
8253	Övriga maskinoperatörer och montörer
	Sjuksköterskor, barnmorskor och medicintekniska assistenter
2233	Akutsjuksköterskor m.fl.
2236	Andra sjuksköterskor med särskild kompetens
2232	Avdelningschefer, vårdavdelning/mottagning
2231	Barnmorskor
2234	Barnsjuksköterskor
2235	Distriktssköterskor
3233	Geriatriksjuksköterskor
3232	Operationssjuksköterskor
3235	Röntgensjuksköterskor
3231	Sjuksköterskor, medicin/kirurgi
3234	Sjuksköterskor, psykiatrisk vård
3239	Övriga sjuksköterskor
	Socialt arbete
3461	Behandlingsassistenter m.fl.
1318	Chefer för mindre enheter inom vård och omsorg
2491	Psykologer m.fl.
2492	Socialsekreterare och kuratorer
	Städare och fönsterputsare
9123	Fönsterputsare
9122	Hotell- och kontorsstädare m.fl.
	Tandvårdsarbete
3225	Tandhygienister
2222	Tandläkare
5135	Tandsköterskor
	Textil-, skinn- och läderindustriarbete
7441	Garvare och skinnberedare
8264	Maskinoperatörer, blekning, färgning och tvättning
8265	Maskinoperatörer, skoindustri m.m.
8262	Maskinoperatörer, vävning och stickning
7442	Skomakare m.fl.
7431	Skräddare, modister och ateljésömmerskor
8263	Symaskinoperatörer
7434	Sömmare
7435	Tapetserare
7433	Tillskärare
8269	Övriga maskinoperatörer, textil-, skinn- och läderindustri
	Tidningsdistributions- och cateringarbete
4150	Brevbärare m.fl.
9141	Tidningsdistributörer m.fl.
	Träindustriarbete
8240	Maskinoperatörer, trävaruindustri
8284	Montörer, träprodukter m.m.
7421	Möbelsnickare m.fl.
8142	Processoperatörer, träfiberindustri

8141	Sågverksoperatörer
	Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.
5134	Skötare och vårdare
5132	Undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.
5133	Vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.
5139	Övrig vård- och omsorgspersonal
	Väktare, ordningsvakter
5152	Väktare och ordningsvakter
	Yrkesförare
8321	Bil- och taxiförare
8322	Buss- och spårvagnsförare
8323	Lastbils- och långtradarförare
8311	Lokförare
	Övriga inom skola och utbildning (syo m.fl.)
2412	Personaltjänstemän och yrkesvägledare
2351	Skol- och utbildningskonsulenter m.fl.
2359	Övriga pedagoger med teoretisk specialistkompetens
	Övrigt hälso-,sjukvårds-,vård- och omsorgsarbete
2224	Apotekare
3221	Arbetsterapeuter
3223	Dietister
3227	Djursjukvårdare
2225	Logopeder
3228	Receptarier
3226	Sjukgymnaster m.fl.
3229	Övriga terapeuter
	Övrigt industriellt arbete
7324	Dekorationsmålare
8160	Driftmaskinister m.fl.
7323	Glasgravörer
7322	Glashyttearbetare m.fl.
9320	Handpaketerare och andra fabriksarbetare
7142	Lackerare
8222	Maskinoperatörer, ammunitions- och sprängämnesindustri
8231	Maskinoperatörer, gummiindustri
8221	Maskinoperatörer, läkemedelsindustri och hygienteknisk industri
8232	Maskinoperatörer, plastindustri
8223	Maskinoperatörer, ytbehandling
8130	Processoperatörer, glas och keramiska produkter
8150	Processoperatörer, kemisk basindustri
8290	Övriga maskinoperatörer och montörer
8229	Övriga maskinoperatörer, kemisk-teknisk industri

afa
FÖRSÄKRING

Trygghet på jobbet för fyra miljoner människor

POSTADRESS **AFA Försäkring 106 27 Stockholm** BESÖKSADRESS **Klara Södra Kyrkogata 18**
KUNDCENTER **0771-88 00 99** VX **08-696 40 00** FAX **08-696 45 45** INTERNET **www.afaforsakring.se**

F6345 15.04